

MEDIA VA INTERNET PLATFORMALARI AN'ANAVIY QO'SHIQCHILIKNI TARG'IB ETISHNING ZAMONAVIY MADANIY KOMMUNIKATSIYA VOSITASI SIFATIDA

Sobirov Samandar Sobir o'g'li

O'zDSMI "Milliy qo'shiqchilik"

kafedrasi o'qituvchisi

samandarsobirov117@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20226129>

Annotatsiya

Mazkur tezisda media va internet platformalarining an'anaviy qo'shiqchilik san'atini targ'ib etishdagi roli madaniyatshunoslik nuqtayi nazaridan tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi raqamli kommunikatsiyaning milliy qo'shiqchilikni zamonaviy madaniy makonda qayta taqdim etish imkoniyatlarini aniqlashdan iborat. Metodologik asos sifatida madaniyatshunoslik va madaniy fenomenologiya yondashuvlari qo'llaniladi. Tadqiqot natijasida raqamli kommunikatsiya shaxs madaniy ehtiyojlarini shakllantiruvchi va madaniy uzluksizlikni ta'minlovchi zamonaviy ijtimoiy-madaniy mexanizm ekanligi asoslanadi.

Kalit so'zlar: media makon, raqamli kommunikatsiya, an'anaviy qo'shiqchilik, madaniy targ'ibot, shaxs madaniy ehtiyojlari, madaniy uzluksizlik.

Zamonaviy jamiyatda media va internet platformalari madaniy makonning asosiy kommunikativ maydoniga aylanib, madaniy qadriyatlar, estetik me'yorlar va ijtimoiy tasavvurlarni shakllantirishda ustuvor rol o'ynamoqda. Ushbu sharoitda an'anaviy qo'shiqchilik san'atining raqamli muhit orqali targ'ib etilishi masalasi alohida dolzarblik kasb etadi. Biroq mavjud tadqiqotlarda milliy qo'shiqchilikning media va internet platformalari orqali tarqalishi ko'proq tashkiliy yoki texnologik jihatdan yoritilib, uning madaniyatshunoslik mazmuni va shaxs madaniy ehtiyojlarini shakllantirishdagi funksiyasi yetarli darajada muammolashtirilmagan. Shu bois mazkur tezisning maqsadi media va internet platformalarini an'anaviy qo'shiqchilikni targ'ib etishning zamonaviy madaniy kommunikatsiya vositasi sifatida ilmiy asoslash hamda bu jarayonning shaxs madaniy ehtiyojlariga ta'sirini aniqlashdan iborat.

Nazariy-metodologik asoslar

Mazkur tezisning nazariy-metodologik asosi madaniyatshunoslik doirasida shakllangan **media madaniyati** va **madaniy kommunikatsiya** tushunchalariga tayanadi. Media madaniyati zamonaviy jamiyatda madaniy mazmunlarni yaratish, uzatish va idrok etishning barqaror tizimi sifatida talqin qilinib, u san'atning ijtimoiy makondagi mavjudlik shakllarini tubdan o'zgartiradi. Madaniy kommunikatsiya esa madaniy ma'nolar, qadriyatlar va ramzlarning shaxs hamda jamiyat o'rtasida

uzatilishini ta'minlovchi jarayon bo'lib, raqamli muhitda u interaktiv va ko'p yo'nalishli xususiyat kasb etadi.

Raqamli kommunikatsiya madaniy jarayonlarga ta'sir ko'rsatib, san'atning an'anaviy tarqalish mexanizmlarini kengaytiradi hamda auditoriya bilan yangi muloqot shakllarini vujudga keltiradi. Bu holat an'anaviy qo'shiqchilik san'atini faqat estetik hodisa emas, balki shaxs madaniy ehtiyojlarini shakllantiruvchi ijtimoiy-madaniy mexanizm sifatida tahlil qilish zaruratini yuzaga keltiradi.

Madaniy fenomenologiya yondashuvi media orqali san'atni idrok etish jarayonini shaxs tajribasi va ongida shakllanadigan madaniy ma'nolar orqali tushuntirish imkonini beradi. Ushbu metodologik yondashuv doirasida media makonida taqdim etilayotgan milliy qo'shiqchilik san'ati tashqi axborot emas, balki shaxs tomonidan mazmunli anglanadigan va madaniy ehtiyojga aylanuvchi madaniy tajriba sifatida talqin etiladi.

Media makon va madaniy jarayonlar

Zamonaviy media makon madaniy jarayonlarning shakllanishi va rivojlanishida muhim ijtimoiy-madaniy maydon sifatida namoyon bo'lmoqda. Ommaviy axborot vositalari madaniyatni tarqatishning asosiy kanali bo'lib, madaniy mazmunlarning keng auditoriyaga yetib borishini ta'minlaydi hamda san'atning ijtimoiy mavjudlik shakllarini o'zgartiradi. Media orqali uzatilayotgan madaniy mahsulotlar shaxs madaniy ehtiyojlari va estetik didiga bevosita ta'sir ko'rsatib, madaniy jarayonlarni jadallashtiradi.

Media makonida san'atning ommalashuvi jarayoni uning qayta talqin qilinishiga olib keladi. An'anaviy san'at turlari, jumladan, milliy qo'shiqchilik san'ati, media orqali yangi kontekstda namoyon bo'lib, o'zining mazmuniy va funksional qirralarini qayta ishlab chiqadi. Bu holat san'atning soddalashtirilishi yoki idealizatsiyasi emas, balki madaniy kommunikatsiya sharoitida yangi auditoriya bilan muloqotga kirishish jarayoni sifatida talqin etiladi.

An'anaviy qo'shiqchilik san'ati media makonda yangi kommunikativ shakllarga moslashib, raqamli platformalar orqali kengroq tarqalish imkoniyatiga ega bo'ladi. Ushbu moslashuv jarayonida qo'shiqchilik san'ati shaxs madaniy ehtiyojlarini shakllantiruvchi ijtimoiy-madaniy mexanizm sifatida o'z funksiyasini saqlab qoladi va uni zamonaviy madaniy makonda qayta faollashtiradi. Shu bois media makon madaniyatshunoslik nuqtayi nazaridan an'anaviy san'atning ijtimoiy hayotdagi uzluksizligini ta'minlovchi muhim omil sifatida baholanadi.

Internet platformalarining tarbiyaviy va estetik funksiyalari

Zamonaviy internet platformalari shaxs madaniy ehtiyojlarini shakllantirishda muhim tarbiyaviy va estetik maydon sifatida namoyon bo'lmoqda. Raqamli muhitda madaniy mazmunlarning tezkor, vizual va qisqa shakllarda taqdim

etilishi shaxs estetik didining shakllanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bu jarayonda estetik idrok an'anaviy uzoq muddatli tajribadan ko'ra fragmentar va selektiv xususiyat kasb etib, san'atni qabul qilishning yangi usullarini yuzaga keltiradi.

Internet platformalarida tarbiyaviy funktsiya klassik shakllardan farqli ravishda, bevosita didaktik ta'sir emas, balki madaniy mazmuni kundalik iste'mol jarayoniga singdirish orqali namoyon bo'ladi. Milliy qadriyatlar, estetik me'yorlar va madaniy ramzlar raqamli kontent tarkibida uzatilishi natijasida tarbiyaviy ta'sir bilvosita, ammo barqaror shaklga ega bo'ladi. Ushbu holat tarbiyani majburiy jarayon emas, balki shaxsning madaniy ehtiyojlari bilan uyg'unlashgan madaniy tajriba sifatida talqin qilish imkonini beradi.

An'anaviy qo'shiqchilik san'ati internet platformalarida asosan vizual va qisqa formatlar orqali taqdim etilib, yoshlar ongida yangi idrok mexanizmlarini shakllantiradi. Bu jarayon qo'shiqchilik san'atining soddalashtirilishi emas, balki raqamli madaniyat sharoitida estetik va tarbiyaviy funktsiyalarining qayta kodlanishi sifatida baholanadi. Natijada internet platformalari milliy qo'shiqchilikni shaxs madaniy ehtiyojlarini shakllantiruvchi zamonaviy ijtimoiy-madaniy mexanizm sifatida faollashtiruvchi muhitga aylanadi.

Raqamli kommunikatsiya va shaxs madaniy ehtiyojlari

Raqamli kommunikatsiya zamonaviy madaniy makonda shaxs madaniy ehtiyojlarini shakllantirish va faollashtirishning muhim ijtimoiy-madaniy mexanizmiga aylanmoqda. Media orqali estetik, kommunikativ va identifikatsion ehtiyojlar bir vaqtda namoyon bo'lib, shaxsning madaniy tajribasini kompleks tarzda boyitadi. Raqamli muhitda san'atni idrok etish nafaqat estetik zavq olish, balki o'zini madaniy makon bilan bog'lash va muloqotga kirishish ehtiyojlarini ham qondirishga xizmat qiladi.

An'anaviy qo'shiqchilik san'ati raqamli kommunikatsiya sharoitida kundalik madaniy amaliyotdan madaniy tanlov darajasiga ko'tariladi. Agar an'anaviy muhitda qo'shiqchilik ko'proq ijtimoiy hayotning tabiiy qismi sifatida qabul qilingan bo'lsa, raqamli makonda u shaxs tomonidan ongli ravishda tanlanadigan madaniy resursga aylanadi. Bu jarayon shaxsning estetik didi va madaniy identifikatsiyasini mustahkamlash bilan birga, milliy san'atga bo'lgan munosabatni ham qayta shakllantiradi.

Raqamli muhitda madaniy ehtiyojlarning qayta yo'nalishi shaxsning madaniy tanlov imkoniyatlarining kengayishi bilan bog'liq. Media makon madaniy mazmunlarning ko'pligini taqdim etar ekan, shaxs o'z ehtiyojlarini selektiv tarzda qondirish imkoniga ega bo'ladi. Ushbu sharoitda an'anaviy qo'shiqchilik san'ati estetik, kommunikativ va identifikatsion ehtiyojlarni birlashtiruvchi ijtimoiy-

madaniy mexanizm sifatida yangi funksional ahamiyat kasb etadi va shaxs madaniy ehtiyojlarining uzluksiz shakllanishini ta'minlaydi.

Muhokama

Mazkur tezis doirasida media va internet platformalarini faqat estetik soddalashtirish yoki madaniy tanazzul manbai sifatida talqin qiluvchi yondashuvlar tanqidiy qayta ko'rib chiqiladi. Bunday yondashuvlar raqamli kommunikatsiyaning madaniy jarayonlardagi murakkab va ko'p qatlamli rolini yetarli darajada hisobga olmaydi hamda uni an'anaviy madaniyatga tashqi va salbiy ta'sir ko'rsatuvchi omil sifatida cheklab qo'yadi. Aslida esa media makon zamonaviy madaniy muloqotning ajralmas qismiga aylangan bo'lib, u madaniy mazmunlarning yangi shakllarda uzatilishini ta'minlaydi.

Raqamli kommunikatsiya madaniy uzilish emas, balki an'anaviy va zamonaviy madaniyat o'rtasida vositachilik qiluvchi mexanizm sifatida talqin etilishi lozim. Ushbu mexanizm milliy qo'shiqchilik san'atining yangi auditoriyalar bilan muloqotga kirishishini, uning estetik va identifikatsion mazmunlarining qayta faollashuvini ta'minlaydi. Media orqali san'atning tarqalishi mazmuniy yo'qotish emas, balki madaniy ehtiyojlarning o'zgaruvchan sharoitlarga moslashuvi jarayonidir.

Muallifning ilmiy pozitsiyasi shundan iboratki, raqamli kommunikatsiya an'anaviy qo'shiqchilik san'atini zaiflashtiruvchi omil emas, balki shaxs madaniy ehtiyojlarini shakllantirish va barqaror rivojlantirishga xizmat qiluvchi zamonaviy ijtimoiy-madaniy vosita sifatida qaralishi zarur. Ushbu yondashuv media va internet platformalarini milliy madaniyatni saqlash va uzatishning faol mexanizmi sifatida baholash imkonini beradi.

Xulosa

Media va internet platformalari an'anaviy qo'shiqchilik san'atini keng auditoriyaga yetkazish hamda uni zamonaviy madaniy makonda qayta faollashtirishning muhim vositasi sifatida namoyon bo'lmoqda. Raqamli kommunikatsiya shaxsning estetik, kommunikativ va identifikatsion madaniy ehtiyojlarini shakllantirib, milliy san'atni ongli madaniy tanlov darajasiga olib chiqadi. Mazkur jarayon madaniyatshunoslik nuqtayi nazaridan an'anaviy qo'shiqchilikning zaiflashuvi emas, balki uning yangi kommunikativ sharoitlarga moslashuvi va ijobiy transformatsiyasi sifatida talqin etilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- 1.Mavrulov A., Mavrulova M. Madaniyat nazariyasi. – T.: 2022. – 359 b.
- 2.Mavrulova M. Milliy qadriyatlar va ijtimoiy taraqqiyot. – Toshkent.: Zarvaraq nashriyoti, 2022. – 56 b.

POLAND

CURRENT APPROACHES AND NEW RESEARCH IN MODERN SCIENCES

International scientific-online conference

POLAND

- 3.Irzayev B. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda musiqa madaniyatining rivojlanishi. – Toshkent.: Yangi asr avlodi, 2015. – 344 b.
- 4.Jahon falsafa lug'ati. – Toshkent.:O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati nashriyoti, birinchi kitob, 2016. – 804 b.
- 5.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 23-iyundagi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzurida O'zbekistondagi Islom sivilizatsiyasi markazini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risidagi Qarori.
- 6.Buxarin N. Izbranniye proizvedeniY. - M., Politizdat, 1988.S.499.12. Adabiyot va san'at, madaniyatni rivojlantirish xalqimiz ma'naviy plamini yuksaltirishning mustahkam poydevoridir. –“Xalq so'zi”, 2017 yil 4 avgust

